שיעור 1: צנצנת החיסכון – כמה זמן עד המטרה?

נושא: חוסכים למטרה · **מיומנות מרכזית:** תכנון לפי מטרה · **כלי עבודה מרכזי:** צנצנת חיסכון + טבלת שבועות · 45 דקות

עיגון: משרד החינוך – "חוסכים בעצמנו" (פעמונים ואקדמי+, כיתות ג׳–ו׳); מולדת – "נכיר את הדמויות על שטרי הכסף החדשים" ו"התפתחות הכסף" (כיתות ב׳–ד׳); מתמטיקה – כפל וחילוק.

מטרות

- התלמידים יקבעו מטרת חיסכון ויחשבו כמה שבועות יידרשו להשיג אותה.
- התלמידים יבינו מה זה לדחות הנאה עכשיו בשביל מטרה בהמשך.
- התלמידים ישוו בין חיסכון של סכומים שונים בשבוע.

חומרים: צנצנת שקופה, מטבעות מצוירים, טבלת שבועות (מהדף להדפסה).

מהלך

זמן	שלב	מה עושים
7 דק׳	**פתיחה**	שאלה: רוני רוצה כדור ב־60 ₪ ויש לו 0 ₪. הוא מקבל 10 ₪ בשבוע. נשער: מתי יוכל לקנות?
13 דק׳	**התנסות**	בזוגות, בסימולטור "צנצנת החיסכון": בוחרים מטרה וסכום שבועי, לוחצים "עוד שבוע" ורושמים בטבלה כמה יש אחרי כל שבוע. לפעמים מופיע "פיתוי" – מחליטים אם לקנות.
10 דק׳	**המשגה**	מטרה ÷ סכום בשבוע = מספר השבועות (60 ÷ 10 = 6). כל קנייה בדרך מרחיקה את המטרה. זו דחיית סיפוקים.
10 דק׳	**יישום**	משימה 1 בדף העבודה: מתכננים מטרה אישית ובונים טבלת חיסכון.
5 דק׳	**סיכום**	רפלקציה: מה עזר לי לא להתפתות? איזה סכום בשבוע מתאים לי?

התאמה: תמיכה: מטרות עד 50 ₪ ו־5 ₪ או 10 ₪ בשבוע. העשרה: מה קורה אם חוסכים 15 ₪ בשבוע ומוציאים 5 ₪ כל שבוע שני?

מדד הצלחה: התלמיד מחשב נכון את מספר השבועות למטרה אחת ומנמק בחירה של פיתוי אחד.

🎯 **העיקרון הפדגוגי בשיעור:** אחריות אישית – כל תלמיד קובע לעצמו מטרת חיסכון ומחליט בעצמו מול כל פיתוי. חקר רב תחומי – מתמטיקה (חילוק), היסטוריה (התפתחות הכסף), ספרות (משוררי השטרות) ובניית מכונת מיון בחדר ה-STEM. מעורבות חברתית וסביבתית – חיסכון משותף של הכיתה למטרה אחת שכולם מסכימים עליה.

שיעור 2: לפני הכסף – סחר חליפין, והאנשים על השטרות

נושא: חוסכים למטרה · **מיומנות מרכזית:** השוואה בין עבר להווה · **כלי עבודה מרכזי:** משחק סחר חליפין + כרטיסי שטרות · 45 דקות

עיגון: משרד החינוך – "חוסכים בעצמנו" (פעמונים ואקדמי+, כיתות ג׳–ו׳); מולדת – "נכיר את הדמויות על שטרי הכסף החדשים" ו"התפתחות הכסף" (כיתות ב׳–ד׳); מתמטיקה – כפל וחילוק.

מטרות

- התלמידים יסבירו למה המציאו כסף (הקושי בסחר חליפין).
- התלמידים יכירו את 4 הדמויות על שטרות סדרה ג׳: רחל המשוררת, שאול טשרניחובסקי, לאה גולדברג ונתן אלתרמן.

חומרים: כרטיסי "סחורה" (ביצים, לחם, נעליים, סוס...), כרטיסי שטרות מצוירים, שיר קצר של לאה גולדברג מספר שירי הכיתה.

מהלך

זמן	שלב	מה עושים
5 דק׳	**פתיחה**	צופים בסרטון "מהי כלכלה?" (הילימוד) עד החלק על החלפת סחורות.
15 דק׳	**התנסות**	משחק "שוק בלי כסף": כל ילד מחזיק סחורה ורוצה סחורה אחרת. מנסים להחליף. מגלים שקשה למצוא מישהו שרוצה בדיוק את מה שיש לי.
10 דק׳	**המשגה**	כסף פותר את הבעיה: כולם מסכימים על הערך שלו. בישראל בנק ישראל מנפיק את הכסף. מכירים את הדמויות על השטרות.
10 דק׳	**יישום**	משימה 2 בדף העבודה: מתאימים שטר לדמות ולצבע. קוראים שיר קצר של לאה גולדברג.
5 דק׳	**סיכום**	מה היה קשה בשוק בלי כסף? למה לדעתכם בחרו משוררים להופיע על השטרות?

התאמה: תמיכה: משחק עם 4 סחורות בלבד. העשרה: מחקר קצר – מי מופיע על שטר 50 ₪ ומה כתב?

מדד הצלחה: התלמיד מסביר במשפט אחד למה צריך כסף ומתאים 4 שטרות לדמויות.

🎯 **העיקרון הפדגוגי בשיעור:** אחריות אישית – כל תלמיד קובע לעצמו מטרת חיסכון ומחליט בעצמו מול כל פיתוי. חקר רב תחומי – מתמטיקה (חילוק), היסטוריה (התפתחות הכסף), ספרות (משוררי השטרות) ובניית מכונת מיון בחדר ה-STEM. מעורבות חברתית וסביבתית – חיסכון משותף של הכיתה למטרה אחת שכולם מסכימים עליה.

תשובות למורה – כיתה ג׳

דף העבודה

2. א. 9 שבועות. ב. 4 שבועות. ג. 6 שבועות (12−60=48, 48÷8=6).
3. 20 ₪ – רחל המשוררת, אדום; 50 ₪ – שאול טשרניחובסקי, ירוק; 100 ₪ – לאה גולדברג, כתום; 200 ₪ – נתן אלתרמן, כחול.

משימות פתוחות ורפלקציה – אין תשובה אחת.

השאלון באתר

1. נטע חוסכת 10 ₪ בשבוע. כמה שבועות עד 50 ₪? – **5**
2. מה זה סחר חליפין? – **החלפת סחורה בסחורה**
3. מי מופיעה על שטר 100 ₪? – **לאה גולדברג**
4. מי מנפיק את הכסף בישראל? – **בנק ישראל**
5. מה עוזר להגיע למטרת חיסכון? – **לחסוך סכום קבוע כל שבוע**

🛠️ STEM

מכונת מיון מטבעות: בונים מלגו או מקרטון מסלול משופע עם חורים בגדלים שונים, כך שכל מטבע נופל לתא שלו. מודדים את המטבעות בסרגל, מתכננים את גודל החורים, ובודקים עם 10 מטבעות: כמה הגיעו לתא הנכון?

בטיחות: מכונת החיתוך והמדפסת – רק בהשגחת מבוגר.

🎬 סרטון

הילימוד – כלכלה לילדים, פרק 1: מהי כלכלה? – HiliMood – הילימוד (YouTube): https://www.youtube.com/watch?v=qZtOtsSnE0Y

מקורות

- חינוך פיננסי יסודי – מרחב פדגוגי, משרד החינוך: https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/financial-education/junior-high/enrichment/financial-education-elementary/
- חינוך פיננסי – מולדת, חברה ואזרחות יסודי, משרד החינוך: https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/moledet_hevra_ezrahut/yesodi/noseem_nilmadim/hinuch_pinansi
- "כסף קטן" – ספרוני חינוך פיננסי לילדים, בנק ישראל: https://www.boi.org.il/information/community-relations/small-moneyar/
- בנק ישראל – הבנק המרכזי: https://www.boi.org.il/